

List Saveza lovačkih društava Tuzlanskog kantona

LOVAC

Broj 68

Tuzla, decembar/prosinac 2015.

Cijena 1,00 KM

*Sretna
Nova
2016. godina*

Lovac

List Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Izlazi tromjesečno

Izdavač:
Predsjedništvo Saveza lovačkih društava
Tuzlanskog kantona

Za izdavača:
Rasim Omerović,
predsjednik Predsjedništva SLD TK

Redakcija lista "Lovac":
Enver Kurtić (Kalesija),
Zvonko Gusković (Tuzla),
Mirzet Idrizović (Banovići),
Hasan Muratović (Živinice),
Hazim Smajlović (Sapna),
Muris Mujedinović (Srebrenik),
Esad Mujanović (Gradačac),
Hajrudin Imširović (Teočak),
Jusuf Čavkunović (Kladanj),
Džemal Jukan (Gračanica),
Mujo Softić (Lukavac),
Sulejman Hadžić (Doboj-Istok) i
Suljo Mujić (Čelić).

Glavni i odgovorni urednik:
Rasim Omerović, dipl. ing. šumarstva

Urednik i lektor:
Prof. Mirzet Ibrišimović

Stručni saradnik:
Jasmin Bećirović, profesor

Fotoliti:
B Concept Sarajevo

Priprema i štampa:
"Mikroštampa" Tuzla

Za štampariju:
Šaban Cipurković

Adresa redakcije "Lovac"
Tuzla, Džindić mahala 13.
Tel./fax: 035/258-004
Web site: www.lovaack.com
E-mail: info@lovaack.com

Račun kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla
132-100-03092192-27

Na osnovu mišljenja Ministarstva
za obrazovanje, nauku, kulturu, sport
i informisanje Vlade TK broj
10/1-452-25-2/98 od 28. 08. 1998. god.,
list "Lovac" oslobođen je dijela
poreza na promet

Lovačko društvo „Toplica“ Živinice

Lov u bakarnim bojama jeseni

U kaputu od bakarnih boja jesen je sišla s Konjuha i zagrlila se sa Sprečom. Okitila se klasjem žita, crvenim kupinama i zrelijim jabukama. Ipak, na otvorenju lova, 18.-ti oktobar je bio više nalik na prohladni ljetni dan. Dok su jutarnje magle kao djeca trčkarale oko sijena i gajeva, na trenutke provirujući kao da nas se boje, krenusmo put napuštenih površinskih kopova ispod sela Odorovići. Tu, gdje su nekada bila sela i seoski putevi, sada je carstvo maline, kupine i podivljale trave. U bezvlašću korova pronašli su svoje mjesto žilava trnina i bodljikava divlja ruža. Tu negdje su se skrili fazan i zec. Njih tražimo, a i lisicu ako dolija. Ipak, sunčan dan najprije ukaza na ljepotu prirode i druženja, jer, kao uvijek kad ste u Višći i kad lovite sa lovcima iz tog kraja, lov je puno više od ulova. Dokazali su to domaćini i ovaj puta pa smo poslje uspješnog lova nastavili druženje na obroncima sela Brnjica do sumraka. Na fotografiji su: Hajrulahović Rasim Čađo, Mazić Hajrudin, Okačić Alen, Jašarević Said, Smajlović Kasim, Hodžić Kasim, Taletović Edin, Mulavdić Emir Emača, Mulavdić Elvis, Brkić Samir, Taletović Esed i Hamzić Alen. Sa nama su još bili ali nisu na fotografiji: Mazić Mersudin, Đerzić Asmir, Hodžić Emil i Emir, Smajlović Haso i drugi.

Amir Hajrulahović Čađo

90 godina Lovačkog društva „Sokolina“ Kladanj Uzgoj i zaštita divljači prioritetni zadaci

U prekrasnom ambijentu sporsko-rekreativnog centra „Muška voda“ obilježeno je 90 godina postojanja i uspješnog rada LD „Sokolina“ Kladanj. Proslavi ovog značajnog jubileja su prisustvovali brojni lovci i gosti iz gotovo cijele BiH. Dobrodošlicu gostima i lovcima poželio je Jusuf Čavkunović, predsjednik Društva, dok se prigodnim riječima skupu obratio i Rasim Omerović, predsjednik Saveza lovačkih društava TK. Primjeren referat u povodu godišnjice podnio je Mehmedalija Dalija Čamdžić, sekretar Društva.

Hodžić, Maksim Remetić, Boško Kurtuma, Ibrahim Ahmetspahić, Ratimir Jovičić, Radivoja Kurtuma, Mehmedalija Čamdžić, Mehmed Gogić, Hariz Salihović, Isajbeg Vejzović i aktuelni predsjednik Jusuf Čavkunović.

Nakon obraćanja uslijedilo je i uručenje nagrada najslužnijim lovcima. Bronzanu lovačku značku su dobili: Hasan Gondžić, Šukrija Pervan, Refik Gogić, Mensur Salkić, Aner Halilović, Almir Muhić, Izhad Hotović, Hariz Šarić, Edis Imširović, Edin Hasanović, Jasmin Durić, Alija Kuljanin, Afan Begić, Husnija

„Društvo je formirano davne 1925. godine za područje Sreza kladanjskog koji je obuhvatao i općinu Olovo. Prvi predsjednik je bio Nuriya Alikadić. Djelovalo i u najtežim danima za BiH. Kroz čitav svoj period postojanja, bez obzira na teškoće, uspjelo da sačuva lovački kodeks pa čak i u ratnim okolnostima, te da okuplja zaljubljenike lovstva svih životnih dobi i različitog socijalnog statusa. U jeku najvećih agresorskih napada na prostore kladanjske općine formirano je i Ratno predsjedništvo Društva tako da je djelovalo i u tim teškim danima. Za kratak period 1995.-2005. godine, od potpuno devastiranog lovišta, u kojem je divljač bila gotovo uništena, te porušeni svi lovački objekti, kladanjski lovci su sve to uspjeli obnoviti i danas sa ponosom mogu istaći da LD „Sokolina“ gazduje raznovrsnom divljači i savremenim lovačkim domovima“ - istakao je između ostalog Mehmedalija Čamdžić.

Danas su kladanjski lovci jedni od najoragnizovanijih društava u BiH, sa preko 350 aktivnih članova. Sagrađeno je na desetine lovačkih domova, osnovano lovačko uzgajalište u rjeonu Dublje koje je već stanište muflona i jelena lopatara. Najveća nagrada je da lovci imaju urđena lovišta, bogat fond divljači uz zastupljenu raznovrsnost vrsta. Posebno treba pomenuti one koji su u proteklih 90 godina bili na čelu Društva: Nuriya Alikadić, Halilaga Hasić, Rešo Alimanović, Mustafa

Jamaković, Fehim Alikadić, Fehim Gavranović, Suljo Habibović, Samir Hodžić, Osmo Hodžić, Osman Vejzović, Husein D. Vejzović i Husein O. Vejzović. Dobitnici srebrne lovačke značke su: Avdija Muhić, Emir Bajić, Zijad Mezetvić, Nevres Drapić, Nihad Ahmetspahić, Sead Švalić, Senad Selimbašić, Osman Hotović, Nedžad Softić, Mersudin Brkić, Nedim Dedić, Enver Huskić, Jusuf Mešanović, Ramiz Hodžić i Refik Hercegovac. Zlatnu lovačku značku su dobili: Izet Avdibegović, Ahmo Gogić, Taib Hotović, Mersudi Šarić, Bego Begić, Muhamed Hasanović, Jusuf Ramčić, Edhem Vejzović, Tomislav Papac i Sakib Vejzović. Lovačku plaketu SLD TK su dobili: Ramiz Hajdarević i Ismet Hasanović, a za počasne članove LD „Sokolina“ su proglašeni: Akif Hercegovac, Avdo Hotović, Ramiz Selimbašić, Sead Halilović, Enes Šarić, Avdo Herić i Muhamed Smajić. Specijalne plakete Društva su dodjeljene posthumno doskorašnjem predsjedniku Harizu Salihoviću i članu UO Nisimu Haliloviću, potom Mehmedaliji Daliji Čamdžiću, Mehmedu Gogiću i Isajbegu Vejzoviću. Diplome, priznanja i odlikovanja su uručili Rasim Omerović - predsjednik SLD TK, Jusuf Čavkunović - predsjednik LD „Sokolina, Isajbeg Vejzović - dopredsjednik Društva, nekadašnji predsjednik Mehmed Gogić i Senad Selimbašić. U sportskom dijelu programa lovci su se takmičili u malom nogometu, navlačenju konpca, gađanju vazdušnom puškom i bacanju kamena. U čuvenoj lovačkoj tomboli najviše sreće je imao Mersudi Brkić, koji osvojio i vrijednu lovačku pušku. Sve se to na kraju začini s tradicionalnim srnećim gulašem, mladom jagnjetinom. Uz muziku i pjesmu fešta je trajala do duboko u noć.

F. Berkovac

Lovačko društvo „Majevica“ Srebrenik

Otvorenje lova praznik lova i bez ulova

Otvorenje lova, 18. oktobra, svečano je je obilježeno u Sekciji „Duboki Potok-Cage“, na planini Ratiš, uz učesnike na fotografiji: Osmić Admir, Delić Nermin, Delić Mustafa, Delić Hasan, Smajlović Alija, Delić Aldin, Buljubašić Muhibija Mire, Čosić Zuhdija i Delić Samed. Ulova nije bilo, ali je druženje bilo na visini početka jesenje lovnne sezone.

Admir Osmić

Lovačko društvo „Majevica“ Srebrenik

Bogat ulov na jezeru Modrac

Lovci Lovačke sekcije „Duboki Potok“; Fazlić Nedžad, Osmić Admir, Mrkaljević Mahmut i Delić Nermin (na fotografiji sa lijeva na desno), bili su veoma uspješni u lovu na divlje patke, odstrijelivši ih tridesetak na jezeru Modrac.

Admir Osmić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac Lovište obogaćeno sa 1250 fazana

U proljeće ove godine Društvo je u lovišta kojim gazduje unijelo oko 600 jedinki fazanske divljači matčnog jata. Prije ove akcije sve sekcije su teren na kojem djeluju očistile od grabljivaca i tako koliko-toliko prpremile lovište za organizovano čuvanje i prihranu ove divljači. U septembru je uneseno još 650 fazana, u starosti od 16 nedelja. I tada su izvršene sve pripreme da bi jato opstalo u prirodnim uslovima novog staništa, a sve pod kontrolom Stručne službe. U svim ovim aktivnostima su radno bili angažovani Eso Mujanović - predsjednik LD „Jelen“, Ekrem Ibreljić - dopredsjednik, Avdija Gluhic – lovnik i Enes Bećirbašić – sekretar.

Fahrudin Gromić

Lovačko društvo „Jelen“ Gradačac Smotra i ispit urođenih osobina lovnih pasa

U septembru ove godine Društvo je organizovalo i obavilo smotru lovnih pasa na fudbalskom terenu FK „Vida“ u Vidi I u Gradačcu. Odziv vlasnika kerova nije bio zadovoljavajući. Ocijenjeno je 30 lovnih pasa. Drugi dan, uz bolji odziv lovaca, u lovištu Jakovice LS „Mionica“, održan je ispit urođenih osobina ptičara i goniča. Ipak, ni takav malo bolji odziv nije bio dovoljan da bi na dan otvorenja lova, u oktobru, svi kerovi smjeli piti lovački pomoćnici, a na to i na zakonske posljedice su vlasnike pasa upozorili lovnik i lovočuvari. Radi toga je ponovo održan ispit urođenih osobina, u organizaciji BKS, a sudije su bile: Alija Nukica iz Sarajeva, Mato Piljić iz Domaljevca i i Suad Zrnić iz Gradačca.

Fahrudin Gromić

Neke aktivnosti Lovačkog društva „Spreča“ Kalesija

Piše: Ahmet Beširović

Prihrana divljači, prijem novih članova, čišćenje lovišta, smotra lovnih pasa...

Aktivnosti LD „Spreča“ Kalesija su dinamične i raznovrsne tako da u najkraćem treba reći da je za prihranu divljači nabavljeno i podijeljeno sekcijama tri tone kamene soli i osam tona kukuruza u klipu. Iznošenje hrane u lovište se vrši tokom cijele godine, zavisno od potrebe, a postavlja se u kombinovane hranilice koje su izgrađene i koje se redovno održavaju. Prije otvaranja lovnne sezone su izvršene sve potrebne pripreme za bezbjedan lov. U tom cilju su održani sastanci sa lovovodama i grupovodama sekcija. U toku godine je primljeno 20 novih članova kojima je obezbijedena neophodna literature, izabrani su i mentori osposobljeni za polaganje lovačkog ispita, koji će se održati krajem godine. Početkom oktobra je održana redovna ocjenska smotra lovnih pasa. Sudio je Halil Jahić, kinološki sudija Društva. Na smotru je privedeno oko 40 lovnih pasa, čiji kvalitet je na visokom nivou. Usvojen je Operativni kalendar aktivnosti u lovištu. Izršeno je redovno čišćenje lovišta od pasa i mačaka lualica čiji broj je i dalje zabrinjavajući, naročito pasa koji nanose ozbiljnu štetu plemenitoj divljači. U dijelu lovišta Vis-Požarnica je izvršeno uređenje granice lovišta između LD „Spreča“ i LD „Tuzla“, a u cilju bezbjednijeg lova, gdje su postavljene table s oznakama lovišta. Na raspisani javni poziv Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede TK, za izdavanje lovišta u zakup, Društvo je izvršilo sve pripremne radnje i blagovremeno podnijelo prijavu. Društvo je donijelo Plan gazdovanja za dugoročni period, a u toku je izrada Lovno-privredne osnove. Redovne poslove u lovištu LD „Spreča“ vrše dva zaposlena lovočuvara koji se na profesionalan način brinu o zaštiti lovišta i divljači, dok administrativno-tehničke i druge poslove obavlja sekretar Društva.

Pravi prijatelji prirode

Hamzić Elvir iz Miljanovaca, član LD „Spreča“ Kalesija od 2002. godine, baštini porodičnu tradiciju lovovanja. Njegov otac Fadil, član Društva od 1978. godine, još je aktivan, marljiv i uzoran lovac, a ove godine Fadil je proglašen za počasnog člana. Kroz savjesne i raznovrsne aktivnosti nebrojeno puta su Fadil i Elvir pomogli zajednicu i pridonjeli bogaćenju lovnog fonda na području Kalesije. Svake godine na svom imanju uzgoje veći broj divljih patki, fazana jarebica i druge divljači. Pomaže im Elvirov sin Amar, budući podmladak Društva i nasljednik porodične lovačke tradicije Ove, kao i prethodnih godina, Elvir je nakon uzgoja izvršio puštanje divljih patki u Spreču, zajedno sa svojim grupovodom Pezić Ekremom, a cilj je da ova vrsta divljači formira stanište u LD „Spreča“. Često puta Elvir prijateljima lovcima, kao i drugim zaljubljenicima životinja, poklanja primjerke pernate divljači, upravo da bi i drugi osjetili tu strast uzgoja i pokušali prirodi dati nove stanovnike. Na pitanja mnogih znatiželjnika, Elvir odgovara da je on lovac isključivo radi zaštite ljepote prirode, a očito je da u

tome uspjeva na nesebičan i originalan način. Na fotografijama su Fadil, Elvir i Amar Hamzić i Ekrem Pezić.

Roda za primjer

Avdulah Sarajlić, među lovcima poznatiji kao Avdo Roda, dugogodišnji je član LD „Spreča“. Od 1980. godine je bio član LD „Mladevac“ u Zvorniku i ima izuzetno uspješnu lovačku karijeru. Ulovio je mnoge i razne vrste divljači i bio uzoran član lovačkog kolektiva. Poslije posljednjeg odbrameno-oslobodilačkog rata Roda je nastavio s aktivnostima među kalesijskim lovcima. Kao vrstan strijelac, druželjubiv, pričljiv i naravan, kao istinski zaštitnik prirode, rado je viđen u svakom društvu. U Sekciji „Kalesija“ svakodnevno doprinosi unapređenju lovstva, a naročito kroz izgradnju lovno-tehničkih i lovno-uzgojnih objekata, a ističe se i lovu sa svojom Grupom „Kurtići“. I ove godine je bio spretan i sretan pa je tako u avgustu odstrijelio srndača u lovištu Crvena zemlja. Roda je do sada odstrijelio preko 20 srndača (sa čime se mnogi lovci ne mogu pohvaliti), a za svaki ulov ima priču. I svaki puta se nešto „novo“ dogodi, ali tako zanimljivo priča da svi sa zanimanjem slušaju. Ove godine je proglašen za počasnog člana Društva, a želja svih lovaca je da još dugo poživi, lovi sa prijateljima i priča. Na fotografiji je Grupa „Prnjavor“ (Roda čuči sa odstrijeljenim srndačem).

Dva vepra za Mirela

Lovci Grupe „Meškovići“-LS „Rainci“ dišu kao jedan. Disciplinovani, organizovani, za rad i lov uvijek motivisani, mogu biti primjer mnogima. Pored redovnih (među kojima su i počasni članovi) aktivni su i lovci poletarci. Spremno su Meškovićani dočekali i ovu lovnu sezonu. Svi kao jedan, a jedan se ovaj puta najviše iskazao - Hasanović Mirel (lovac od 2010.), koji je krajem oktobra, u lovištu Ilića kosa, na obroncima Majevice, odstrijelio vepra prosječne težine i vrijednosti. To mu je bio prvi odstrjel divlje svinje, ali, gle čuda, sreće i ponovljene vještine, samo nakon 20 dana Mirel je, sa istom „ekipom“, na istom terenu, odstrijelio još jednog vepra. Sreća i ponos su se stopili s veseljem i neizostavnim dobrim lovačkim sijelom. Na fotografiji je Grupa „Meškovići“ (Mirel je prvi s desna).

Lovačko društvo „Husić Mustafa Čektalo“ Sapna Sjećanje na lovovođu Mujču

Godina prođe a on kao da je tu... čuje se lavež pasa Majevicom ali njegovi koraci i povik neodjekuju šumom... nema više našeg lovovođe Mujče. Na Ahiret preseli prošle godine, prerano, u svojoj 43 godini života. Vodio je naš Mujčo Alić borbu za život do posljednjag dana, borio se s teškom bolešću koja nam ga

Lovačko društvo
„Husić Mustafa Čektalo“ Sapna

Lovočuvar Ibro za primjer

Čuva Ibro ono što mu je povjereno, odgovorno i vješto. Ibro Memić je od djetinjstva uz lov i pušku. Kako potiče iz lovačke porodice godinama je sticao iskustvo o lovu i lovačkim psima. Jer je izuzetan zaljubljenik lova i prirode Lovačko društvo iz Sapne mu je povjerilo važan posao lovočuvara. Ibro je svakodnevno na terenu, razgovara sa lovcima i mještanima okolnih sela. Zahvaljujući njegovom znanju i ozbiljnosti, nema krivolova na prostorima kojim gazduje LD „Husić Mustafa Čektalo“. Ibro, kao uzoran i drag, rado je viđen gost svake lovačke grupe. I po kiši i po najvećem snijegu on je negdje u lovištu. Često i sa drugovima izlazi na teren i iznosi hranu za divljač. Ibro ističe da je za pohvalu da u lovištima Društva ima dosta srnce divljači i to trofejnih primjeraka i da je u posljednje vrijeme uočio veliko kretanje nekoliko krda divljih svinja, a i samaca koji imaju i oko 150 kg. Isto tako, govori da u posljednje vrijeme nije vidio ni jednu oboljelu lisicu, i uz smjeh kaže da zeca ima na sve strane samo treba imati i dobre pse zečare pa će lov biti od koristi. Još kaže da jedino fali fazana, ali kako je Društvo nabavilo 200 komada i pustilo u lovište sada primjećuje da su ostali i prilagodili se uslovima prirode. Po riječima vrsnog lovočuvara Ibre Memića (na fotografiji prvi s desna), lovci iz Sapne mogu biti uvjereni da će biti dobrog odstrjela.

Said Smajlović

uze, a bio je omiljen, drag, uzoran, poznat nadaleko. O Mujči i njegovim lovačkim podvizima se često govori.

„Jedne prilike krenuo sam u lov na Jelicu, na čekama susrećem mnoge lovce i sa svakim zastanem da se poselamim i upitam ima li šta, a svaki od njih mi kaže pa eto lov je na

divlju svinju ali čekamo da Mujčo pusti svoje kerove jer oni samo svinju gone“...govori mi jedan lovac i dok o Mujči priča glas mu drhti, a oči pune tuge. I svi mi u LD „Husić Mustafa Čektalo“ Sapna na isti način i beskrajno žalimo ovog vrhunskog poznavaoa i zaljubljenika lova i prirode. Jedna od lovačkih kuća u kojoj je rahmetli Mujčo provodio najviše vremena dobila je njegovo ime. U domu Mujčinom neće se prekinuti tradicija lova jer je njegov maloljetni sin Seid član Društva i stalno je i rado u društvu lovaca.

Said Smajlović

Lovačko društvo „Svatovac“ Lukavac Svinje načinile veliku štetu

Krajem avgusta, na imanju Tripunović Milenka, poznatog kao Miko, člana LS „Tumare“,

divlje svinje su načinile izuzetno veliku štetu. Ovo kukurizište u njedrima Ozrena, udaljeno od Milenkove kuće 300 m, opasano je drvenim direcima sa željeznom mrežom i i betonskom armaturom, ali su svinje uspjele iskopati direke, provući se i načiniti štetu na 2 dunuma kukuruzišta čiji je očekivani rod bio oko 2 tone kukuruza. Šteta je procjenjena na 600 do 800 KM.

M. I.

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla Otvorili lov sa gostima

Članovi LS „Obodnica-Dragunja“ jesenski lov su otvorili sa gostima iz lovačkih sekcija „Solina“ i „Dokanj“. Druženje je bilo u prvom planu, Nermin Djedović je odstrijelio kunu, a na fotografiji su: Damir, Vehdin, Arnis, Samir, Nermin, Emir, Agan, Hasib, Eldar, Alija, Vehid, Salko i Kenad.

M. I.

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla

Lipničani izgradili visoku čeku

Vrijedni lovci Lovačke sekcije „Lipnica“ (na fotografiji), predvođeni predsjednikom sekcije Kovačević Senahidom, starijim lovcima Grgić Nikom, Malkočević Hamdom, Kovačević Faikom, te mladim i veoma aktivnim lovcima, izgradili su visoku čeku na području Trstja. Zahvaljujući LD „Tuzla“ koje je finansirao nabavku materijala za izgradnju čeke, Lipničani su izgradili funkcionalnu i lijepu čeku s koje se pruža vidik nadaleko i naširoko. Ovo nije ni prva ni posljedna čeka ovakvog tipa - u planu je izgradnja još jedne u širem rejonu Gornje Lipnice.

Husein Šećkanović

Lovačko društvo „Tuzla“ Tuzla

Otac i sin nastavljaju tradiciju lovovanja

Prije tri godine LOVAC je pisao o porodici Djedović iz Donje Obodnice čiji su članovi lovci kroz pet generacija. Sedamdesetogodišni Fikret, član LD „Tuzla“-LS „Obodnica-Dragunja“, lovac blizu četiri i pol decenije, stub je današnje generacije strastveno posvećene lovovanju. Fikretov djed Ibarahim je začetnik lovačke tradicije koju je nastavio Fikretov otac Pašan, brat Osman, a na fotografijama su sin Nermin i unuk Eldar.

M. I.

Neke aktivnosti Lovачkog društva „Tuzla“ Tuzla

Piše: **Selver Pirić**

Prvenstvo Grada u streljaštvu

Sredinom septembra je održano XIX otvoreno prvenstvo Grada Tuzla u streljaštvu, čiji je domaćin i organizator LD „Tuzla“. Tradicionalno se održava prije proslave oslobođenja Tuzle, a iz godine u godinu privlači sve veći broj takmičara i ekipa s prostora cijele BiH. Ovogodišnja manifestacija je održana kod lovačkog doma Stara

Majejica, uz učesće ekipa iz Banja Luke, Janje, Bijeljene, Doboja, Dervente, Gradačca, Gračanice, Čelića i Tuzle sa tri ekipe. Loši vremenski uslovi nisu pogodovali takmičarima ali ih to nije spriječilo da pokažu izuzetno umijeće gađanja pokretnih meta. Ekipni poredak: Prvi - najmlađa ekipa Tuzla I, Drugi - ekipa streljačkog kluba Banja Luka, Treći - ekipa KUM iz Doboja. Pojedinačno takmičenje u seniorskoj konkurenciji takođe je privuklo veliku pažnju, a najspretniji su bili strijelci: Prvi - Kovačević Igor iz Tuzle, Drugi - Bilić Dejan iz Doboja, Treći - Simić Miladin iz Bijeljene. Pojedinačno takmičenje juniora: Prvi - Kaldrmdžić Antonio, Drugi - Kovačević Toni, Treći - Šljivić Ajdin, svi iz „Tuzla“. Zvonko Gusković, predsjednik Društva, dodjelio je diplome, medalje i pehare najboljim

strijelcima i ekipama, nakon čega su takmičari nastavili druženje u prelijepom ambijentu doma Stara Majejica.

Liga SLD TK u lovnom streljaštvu

Sredinom septembra je održana i Liga SLD TK u lovnom streljaštvu čiji je domaćin bilo LD „Tuzla“. Takmičenje je održano na strelištu Paša bunar, koje u potpunosti zadovoljava sve kriterije i norme lovnog streljaštva. U tri dana je održan trening, pojedinačno i ekipno takmičenje. Takmičari su bili iz lovačkih društva iz Tuzle (dvije ekipe), Gračanice, Srebrenika i Gradačca. Strijelci iz LD „Tuzla“ su potvrdili dugogodišnju dominaciju. Ekipni poredak: Prvi - LD „Tuzla“ I, Drugi - „Tuzla“ II, Treći - LD „Srndać“ Gračanica. Pojedinačno, u seniorskoj konkurenciji, poredak od prvog do šestog mjesta: Kaldrmdžić Jozo, Meh Zoran, Kovačević Igor (svi LD „Tuzla“), Zekić Midhat, Šehović Sevret i Jašarević Armin. Pojedinačno, u juniorskoj konkurenciji, plasmanom od prvog do trećeg mjesta: Kovačević Toni, Kaldrmdžić Antonio i Šljivić Ajdin (svi LD „Tuzla“). Ceremonija dodjele diploma, medalja i pehara je održana u prostorijama LD „Tuzla“, uz druženje svih takmičara.

Vakcinacija i čipovanje pasa

Gradska Odluka o uslovima, držanju i načinu postupanja sa domaćim životinjama, kućnim ljubimcima i nezbrinutim životinjama, obuhvata i upis u jedinstveni registar Grada Tuzla, što podrazumjeva čipovanje pasa, vakcinaciju pasa protiv bjesnila, tretman protiv endoparazita i izdavanje službene isprave-pasoša, a tome podliježu svi lovni psi starosti od sedam sedmica pa dalje (osim gravidnih ženki koje je obavezno vakcinisati poslije okota), LD „Tuzla“ je provelo ove propisane mjere među svojim članovima vlasnicima lovnih pasa. JP Veterinarska stanica Tuzla je odredila šest punktova za vakcinaciju lovnih pasa u po dva radna dana u toku dvije sedmice. Ako neko od lovaca nije bio u mogućnosti dovesti svog psa u

određeni termin, Veterinarska stanica je dala mogućnost vakcinacije u svojim ambulantomama u roku od trideset dana od prestanka akcije, a sve po istim uslovima predviđenim planom subvencije. Veterinarska stanica je LD „Tuzla“ dostavila izvod obrađenih pasa iz jedinstvenog registra pasa Grada Tuzla kojeg će Komisija za kinologiju Društva sravniti sa evidencijom koja se vodi u rodovnoj knjizi LD „Tuzla“. Činjenica da su lovci za čipovanje i vakcinaciju prijavili oko 590 pasa ukazuje na to da je ova aktivnost pobudila veliki interes kod svih ljubitelja lovnih pasa.

Lovišta obogaćena fazanima

S obzirom da je fazanska divljač osnovna lovna divljač na našim prostorima te da trpi velike gubitke kako od predatora tako i od izlovljavanja, LD „Tuzla“ posvećuje veliku pažnju očuvanju matičnog fonda u lovištu. Godišnjim planom gazdovanja je predviđeno, pored unosa matičnog jata, i unos divljači pred samu sezonu lova, što je i realizovano kako bi se divljači dalo dovoljno vremena

da se privikne na novo stanište. Izvršen je unos 500 fazanskih pilića u starosti od 16 nedjelja u omjeru 1:3 u korist mužijaka, koji su ravnomjerno raspoređeni po svim sekcijama, a koje su divljač pustile na terene pogodne za njihov opstanak, tj. tamo gdje ima dovoljno prirodnog zaklona, hrane i vode i gdje je broj predatora sveden na minimum. Fazanerija „Posavina“ iz Odžaka, čije fazane LD „Tuzla“ pušta u svoja lovišta, ponovo je donirala 50 fazana.

Pušteno 17 zečeva

Stalna aktivnost LD „Tuzla“ na povećanju fonda zečije divljači nastavljena je pred početak lovne sezone na sitnu divljač kada je uneseno i pušteno još 17 zečeva u starosti 7-9 nedjelja. Radi se o drugom ovogodišnjem puštanju tako

da je ove godine uneseno preko 50 zečeva. Prije puštanja lovci su očistili teren od štetočina, a potom čuvali divljač dok se ne privikne na novo stanište. Jaka kiša i hladnoća nisu spriječili veliki broj lovaca da ovu akciju ne obave sa zadovoljstvom i znalački. Već drugu godinu je na snazi Odluka Skupština LD „Tuzla“ o stavljanju zeca pod privremenu zaštitu od lova, što je po izvještajima iz lova srneće divljači dalo rezultate jer je primjetan povećan broj zečeva.

Zoranov trofejni srndać

San svakog lovca je da odstrijeli divljač velike trofejne vrijednosti. Taj san se tokom ovogodišnje lovne sezone na srndaća ostvario Zoranu Bradviću, predsjedniku LS „Križani“, a ulovio ga je lokalitetu terena Žagar. Komisija za ocjenu trofeja je utvrdila da ima 109,50 CIC poena te da se nalazi i rangu bronzane medalje. Ovaj uspjeh nije važan samo za ponosnog strijelca nego i za cijelo LD „Tuzla“ koje, unoseći velike količine hrane i soli u lovište, radi na popravljaju trofejne vrijednosti divljači. Ovo je druga lovna sezona za redom u kojoj odstrjeljen srndać ima trofej u rangu bronzane medalje.

Sanitaro-uzgojni odstrjel srna

S obzirom da je prema Godišnjem planu gazdovanja lovištem Majejica i ove godine predviđen sanitaro-uzgojni odstrjel srna, LD „Tuzla“ je ispunjenju tog

zadatka posvetilo veliku pažnju. Stalnim izlovljavanjem srndaća narušen je odnos polova u korist ženki a to je uzrokovalo i opadanje trofejne vrijednosti srndaća. Ova akcija je imala za cilj i sprečavanje pojave raznih bolesti koja u pravilu napadaju stara i iznemogla grla. Odstrjel je izvršen početkom oktobra, poslije završetka lovne sezone na srndaća. Naime, tokom lova srndaća sve lovne grupe su bile obavezne da evidentiraju terene na kojima se pojavljuju grla koja su za sanitarno-uzgojnog odstrjela, tako da su stručne službe društva imale tačne podatke o broju i razlogu zbog kojeg neko grlo treba biti uklonjeno iz lovišta (starost, vidljivi lomovi nogu, šuga, tumori i sl.). U ovogodišnjoj akciji učestvovao je veći broj lovnih grupa kojima su, radi što kvalitetnijeg obavljanja zadatka, pomoć pružili lovočuvari, glavni lovovođa i upravnik lovišta.

Utvrđena granica lovišta

Početkom novembra je riješen dugogodišnji spor između LD „Spreča“ Kalesija i LD „Tuzla“ u vezi za dijla granice lovišta. Nakon razmjene puno prijedloga i zahtjeva

za rešavanje problema, formirali su komisije koje su izašle na sporni lokalitet Vis-Požarnica i dio prema Babinoj luci. Na obostrano zadovoljstvo su utvrdili granicu i zajednički postavili table s oznakama lovišta. Kalesiju su predstavljali: lovovođa

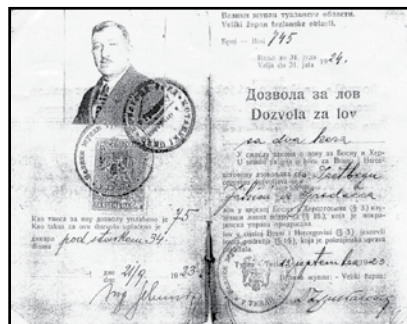
Samir Valjevac, lovočuvnik Nedžad Jusić, lovovođa Osman Kulović, lovovođa LS i lovci Ruvejd Mujkanović i Nihad Mujkanović. Ispred LD „Tuzla“ su bili: upravnik lovišta Nikola Kovačević, lovočuvnik Džafer Mehanović, pom. lovočuvnik Jasmin Hasanović i lovci Mirsad Salihović i Zlatko Josipović. Nakon postavljanja tabli obje komisije su nastavile s tradicionalnim lovačkim i dobrosusjedskim druženjem.

Tradicionalno druženje lovačkih sekcija

Lovci Lovačke sekcije „Čuništa“-LD „Tetrijež“ Olovo, tradicionalno su domaćini lovcima iz Tuzle, odnosno članovima LS „Solina“, a povodom otvaranja nove lovne sezone. Prijateljovanje ove dvije sekcije traje već preko dvije decenije, a ove godine je održano u prelijepom prirodnom ambijentu na području naselja Vukotići, na čijem terenu je i obavljeno otvorenje lova. Lov je donekle bio u drugom planu, a druženje dugogodišnjih jarana nije uspjela pokvariti ni jaka kiša. Poseban doprinos su dali članovi MNK „Vukotići“ koji su svoj objekt ustupili lovcima na korištenje.

LOVovremepLOV LOVovremepLOV ovremepLOV

Na fotografiji iz 1923. godine, u fijakeru je sa gostima lovcima gradačački veleposjednik Izetbeg Jahić, a na faksimilu njegove dozvole za lov, koju je izdao Kotarski ured u Tuzli, može se pročitati da je dozvola važila za lov u cijeloj BiH, izuzevši neka lovna područja pokrajinske uprave. U dozvoli je naznačeno da je lov dozvoljen sa dva kera. Ugledni Izetbeg, Muharemagi Gromić (gradonačelnik Gradačca od 1925. do 1931.) i pop Marko Popović, osnivači su gradačačkog lovačkog društva 1922. godine.

LOVovremepLOV

Na fotografiji iz 1929. godine „Kladanjski lovci hitaju se nišana“, nišani s puškom Halilaga Hasić (predsjednik kladanjskih lovaca 1928.-1932.), a sjede Alija Ahmedić, Mehaga Čavkunović, Asim Ahmedić, hafiz Ahmed Gogić, Muhamedaga Dozić, Rasim Rustemović, Šečo Čamdžić, Nurija Jamaković, Mehmed Gogić, Rašid Hidić i drugi.

LOVovremepLOV

Ova fotografija je nastala 1950. godine. Osman Tursunović, Mujić Ahmet, Suljić Mujo, Džanić Osman, Džanić Halil, Smajović Osman, Zukić Meša, dva brata Zahirović (lovci LD „Majejica „Srebrenik“) i trojica lovaca iz Tuzle ulovila su tri vuka u rejonu Klisura na Majejici.

LOVovremepLOV

Da je lov odavno omiljen u sjeveroistočnoj Bosni pokazuje i ova fotografija iz 1969. godine nastala na Majejici gdje su lovili članovi LD „Mladevac“ Zvornik iz Sekcije „Sapna“. Sapna koja sada ima svoje LD „Husić Mustafa Čektalo“ tada je pripadala LD „Mladevac“. Na fotografiji su uglavnom lovci iz Sapne i okolnih sela u lovu na divlje svinje. Mnogi više nisu živi, a ima i onih koji još uvijek svejedoče o tom vremenu. Na slici su: Alija Smajlović, Himzo Delić, Hasan Alić, Meho Smajlović, Osman Delić, Mustafa Hasanović, Mustafa Ikanović, Nezir Dželilović, Fikret Jukić, Emin, Nedžib Junuzović, Mahmut, Islam, Alija Huremović i Milan.

LOVovremepLOV

Na fotografiji iz 1969. godine su Ilić Đorđo, njegovi sinovi Milan i Stojan i Lebernik Ivica, domopazitelj i domaćin Lovačkog doma „Stara Majejica“, a nastala je tokom akcije LD „Konjuh“ (današnje LD „Tuzla“) postavljnja drvenog rasvjetnog stuba na raskršću nadomak Doma „Stara Majejica“. Ilić Đorđo je i danas aktivan lovac.

LOVovremepLOV

Kako su se hvatali zečevi u mreže slikovito pokazuje ova fotografija iz 1970. godine. Zec je hvatan u Janji za potrebe LD „Konjuh“ (LD „Tuzla“). Oko 200 zečeva je tada prstenovano i poslije su pušteni u lovišta. Nekolicina tih zečeva je pronašla put u stara staništa i odstrijeljena u Janji.

LOVovremepLOV

Na fotografiji iz 1971. godine, nastala ispred stare zgrade Lovac u Tuzli (također na fotografiji), postrojena je Lovačka četa LD „Konjuh“ (LD „Tuzla“) pri Sekretarijatu za narodnu odbranu čiji je načelnik bio ugledni i vrsni lovac Sejfulah Ibrišimović, u civilnom odijelu s kravatom na fotografiji, zajedno sa: Ekrem Hadžiefendić, Uzeir Čoralić, Sabahudin Selčimović, Hasan Delibegović, Nedžad Delibegović, Mirko Grgurović (oficir), Muhamed Vuković, Muharem Hukić - sekretar Društva, Đorđo Ilić, Živan Zarić, Vaso Kosanović, Osman Delić, Kemal Mustaćević, Marko Pejdan, Milan Santrač, Esad Azapagić, Ahmet Huseljić.

OBJEKTI ZA DOPUNSKU PREHRANU DIVLJAČI

Čovjek ima potrebu za očuvanjem i unapređenjem populacije životinja, a s druge strane ograničava životni prostor divljači radi korištenja prostora za svoje potrebe. Iz te dvije suprotnosti proizlazi nužnost provedbe niza mjera uzgoja i zaštite divljači. Na ograničenom prostoru lovišta, ili uzgajališta divljači, potrebno je pravilnim lovno-gospodarskim mjerama uzgojiti što veći broj zdrave i trofejno vrijedne divljači. To ćemo postići štiteći divljač, unapređenjem staništa, osiguranjem kvalitetne prihrane, vode, soli, selekcijom divljači te izgradnjom lovno-gospodarskih i lovno-tehničkih objekata. Lovno-gospodarski objekti su u funkciji uzgoja i zaštite divljači. Najznačajniji su: hranilišta, solila, prihvatilišta, čeke, osmatračnice i drugo. Solila, spremišta za hranu i hranilišta kao mjesta hranjenja divljači, osmatračnice i drugi pomoćni objekti najčešće su na okupu, na istoj ili užoj lokaciji u lovištu. Sve je to u svrhu prihrane divljači kao plemenitog ljudskog čina kako bismo joj pomogli i olakšali prezimiti. Divljač se sama prehranjuje kako bi živjela i opstala, ali je mi u nepovoljnim uvjetima prihranjujemo, kako bismo održali ravnotežu u prirodi.

HRANILIŠTA

Osim redovite hranidbe u prirodi i organizirano na poljima za krupnu divljač, potrebno je izlagati dodatne

količine različite hrane. Količina potrebne dopunske hrane ovisi o dobi, spolu, potrebi u određenom razdoblju godine, količini raspoložive i dostupne prirodne hrane, posebno u vrijeme visoka snijega ili poplavnih voda, broju grla divljači na jedinici površine lovišta i drugom. Hranilišta su lovno-gospodarski objekti putem kojih se izlaže dodatna hrana za divljač, na primjeren zoohigijenski način. Hranu za divljač treba izlagati prije eventualnih vremenskih nepogoda i snijega, da se, prevashodno srneća divljač, privikne na hranilište. Zima je, zbog hladnoće i velike vlažnosti, najnepovoljnije godišnje doba za srneću divljač. Da bi što lakše preživjela dugo zimsko razdoblje, potrebno je izgraditi u lovištu hranilišta za prehranu na mjestima gdje se divljač zadržava u zimskom razdoblju. Jedno hranilište u lovištu dovoljno je za 5-10 grla srneće divljači. Odgovarajućom zimskom prehranom: djetelinom lucerkom, kvalitetnim livadskim sijenom, kukuruzom, stočnom repom i mrkvom održat ćemo srneću divljač u dobroj kondiciji i u proljeće imati dobar prirodni prirast.

Hranilište za izlaganje sijena za srneću divljač

U tlocrtu zauzima prostor 3x2 m i visinu 2,70 m. Potreban materijal za izradu je 0,80 m³ rezane građe, 8 m² daske, 70 m šumskih letvi 8 cm, 2 kg čavala i drugo. Kapacitet ovoga tipa hranilišta je oko 500 kg sijena, što znači da treba dva punjenja tijekom zimske hranidbene sezone za grupu divljači od 10 grla.

REMIZE

Radi poboljšanja uvjeta prehrane, potrebno je poboljšati uvjete sredine u kojoj obitava divljač, a to postižemo zasijavanjem ili zasađivanjem manjih površina u lovištu koje divljači služe za zaklon i za prehranu. Mogu biti jednogodišnje ili višegodišnje. Jednogodišnje remize zasijava se na čistinama unutar šumskoga kompleksa. Višegodišnje remize nastaju tako da se na manjim površinama u lovištu zasađi razno šumsko plodonosno bilje, najčešće glog, kupina, divlje voćke, lijeska, malina, jarebika, drijen i drugo. Remize se zasijava kako bi divljač imala što manju potrebu za izlaskom na polja, u voćnjake i vinograde. Time se ujedno smanjuju štete na usjevima. Najbolju hranu srnećoj divljači možemo osigurati na poljima i prirodnim pašnjacima, koje treba kositi i prihranjivati gnojivom, zasijanim djetelinsko-travnim smjesama, lucerkom ili čičokom, ili na oranicama namijenjenim za sjetvu ratarskih kultura koje divljač konzumira kao pašu (ječam, raž, grahorica ili kao zrele usjeve zob, kukuruz, kelj).

SPREMIŠTA ZA HRANU

Veća spremišta, za kukuruz u klipu i zrnatu hranu, posebno se izrađuju u neposrednoj blizini hranilišta. Spremišta za voluminoznu hranu (sijeno) najčešće su i mjesta hranjenja srneće divljači.

SOLILA

Solila su lovno-gospodarski objekti koje divljač koristi radi podmirenja potrebe za solju (NaCl - natrijev hlorid). Za krupnu divljač solila ponekad mogu biti važnija i od hranilišta, posebno u doba rasta i razvoja tijela i organa (rogovlja). Solila služe i kao mjesta na kojima se divljači daju antiparazitici. Sol treba biti izložena tokom cijele godine, a srneća će divljač uzimati nekad manje, nekad više, ovisno o potrebi. Lizanje soli, divljači je od izuzetnog značenja. Praksa u lovištima je pokazala je da srnećoj divljači, po grlu, godišnje potrebno oko kilogram soli. Računa se da jedno solilo treba postavljati na 25 hektara lovne površine. Solila

se postavljaju na premetima divljači, u blizini hranilišta, pojilišta, obično na otvorenim i preglednim mjestima.

POJILIŠTA

U svakom uređenom lovištu nužno je divljači osigurati vodu za piće. Divljač ne može bez vode i sve će učiniti da dođe do nje. Naprimjer, mladi sisavci dok žive od majčina mlijeka uglavnom ne trebaju vodu, ali zato njihove majke u vrijeme laktacije imaju povećanu potrebu za vodom. Kad mladunci pređu na krutu hranu, i njima voda postaje svakidašnja potreba. Izgradnja pojilišta posebno je potrebna na terenima planinskih lovišta, gdje zbog poroznosti krških terena dolazi do nestašice vode. Kapacitet pojilišta mora biti vezan uz broj divljači koja gravitira pojilištu. Ako u blizini nema izvora, vodotoka ili pojilišta, divljač često napušta lovišta u potrazi za vodom.

Kako uzgojiti i spasiti jarebice od istrebljenja

Općenito, šumske koke našeg podneblja su veoma ugrožene. Osim predatora, ovoj atraktivnoj lovnoj divljači najviše prijete hladnoća. Da naša lovišta ne bi ostala bez jarebica, pomoć lovaca u zimskom periodu je od presudnog značaja. Pomoć se sastoji u iznošenju hrane u lovišta, odnosno hranilišta za jarebice. Prehranjivanje treba započeti najkasnije početkom novembra da bi jarebice naučile gdje će naći hranu. Pri tome treba voditi računa o kretanju štetočina u lovištu. Osim prehranjivanja, dobre rezultate u očuvanju jarebica može pokazati i stručno hvatanje ptica i njihovo prezimljavanje u zimovnicima-specijalnim objektima izgrađenim za smještaj jarebica do proljeća. Iz zimovnika ih treba pustiti u lovište neposredno pred otopljanje, odnosno pred njihovu reprodukciju.

Mušjak i ženka jarebice podjednako mogu da posluže kao primjer kako se vodi stalna briga o potomstvu. Jarebice su stanarice. Monogama su vrsta (žive u parovima) koji

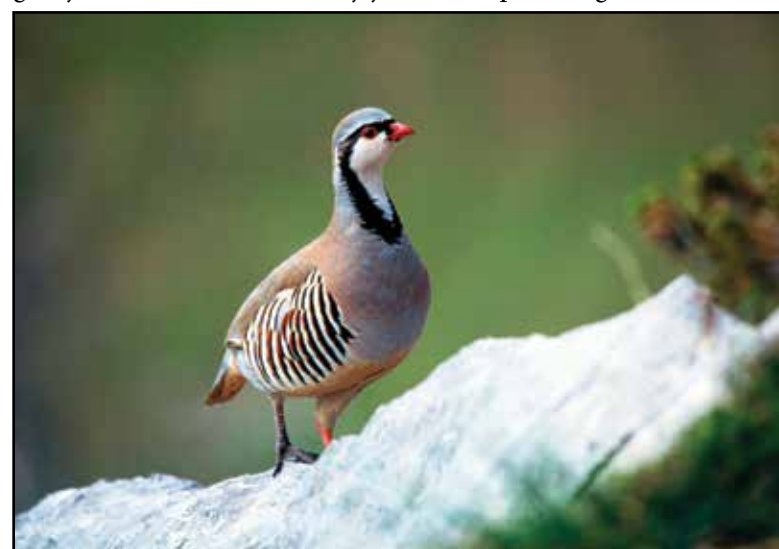
se obrazuju samoizborom u februaru ili martu. Ubrzo se pare, a ženka formira gnijezdo u skrovištu gdje snese 10-20 jaja i na njima leži 24 dana, pri čemu mužjak drži stražu. Poslije druge godine života nosivost jarebice naglo opada. U prvoj godini snese do 18 jaja, u drugoj čak 24, dok u četvrtoj rijetko snese više od pet jaja. Dva, tri sata nakon što su se ispilili već su suhi, napuštaju gnijezdo i sami traže hranu. Tada su izloženi najvećoj opasnosti, iako imaju razvijena čula vida i sluha, a oba roditelja ih brižno čuvaju. U prvim sedmicama života potrebna im je veća količina hrane animalnog porijekla. Jedući insekte zaslužuju epitet najkorisnijih ptica. Već poslije tri sedmice života mladi su sposobni da lete, ali ih roditelji ni tada ne napuštaju. Početkom oktobra u lovištima možemo naići na jata odraslih jarebica jer njihov rast traje četiri mjeseca.

Poljska jarebica (*Perdix perdix*) ili trčka, u našoj zemlji naseljava nizijske predjele, ali se nalazi i u planinskim

na glavi mu je čuba, a iznad očiju crvena ruža. Ženka ima bijelu gušu. Hrani se insektima, crvima, puževima, a jede i sjemenke i šumske plodove. Spava na drveću, a gnijezdo pravi na zemlji na skrovitom mjestu.

Jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*) ili grivna, lijepo je građena i vrlo skladnih boja prilagođenih ambijentu krša i planinskih kamenjara u kojima živi. Prevladavaju modrosivkaste i ridastocrvenkaste nijanse. Kljun, podočnice i potkoljenice izrazito su crveni. Između glave i vrata ima kružni crni prsten po kojem je i zovu i grivna. Hrani se kukcima, mladom travom, pupoljcima, mladim lišćem, šumskim plodovima, žitaricama i sjemenkama trava. Živi u jatima, obično između pet i osam jarebica. U vrijeme parenja živi u parovima. Razmnožava se intenzivno ako su vremenski uvjeti pogodni. Gnijezdi se u skrovitu grmlju. Jarebica leže 10-18 jaja dva-tri puta u godini.

Nakon 21 dana izlegu se mladi. Obitelj jarebica ostaje živjeti zajedno sve do novog parenja. Prirodni neprijatelji jarebice su orlovi, jastrebovi, lisice, kune i divlje mačke. U nekim planinama BiH mogu se naći jata jarebica i na 1600 m nadmorske visine.

Pravilan i racionalan lov na jarebice se izvodi samo kada se lovi jedno jato i to na način da se, nakon utvrđivanja njegovog staništa, jato prvo razbije i tek tada love pojedine jarebice iz njega. Lov će biti uspješan samo pomoću psa ptičara u kojem će lovac imati pravog saradnika u sprezi sa lovčevom vještinom razbijanja jata i preciznosti gađanja. Kada je pas markirao jato, treba iskoristiti prvi strah jarebica i prići im iz suprotnog smjera, a to je radnja koja traži snalažljivost. Ako se pruži povoljna prilika u samom početku lova jato se može razbiti i odstrjeljivanjem vode jata. Najveća je greška kada više lovaca hoda lovištem podižući jata na koja naiđu i nastavljaju se kretati ka novom jatu po unaprijed utvrđenom pravcu. Zbog njihovog niskog leta uvijek treba biti na oprezu gdje se nalaze kolege lovci, da ne bi došlo do ranjavanja. Jarebice lete brzo, polijeću iznanađa i hitro nestaju s vidika, zbog čega je lov na jarebice zadovoljstvo za odličnog strijelca. Prema Zakonu o lovstvu stalna zabrana lova je određena za šumske jarebice,

a u lovostajem zaštićenu divljač spadaju jarebice poljske i jarebice kamenjarke. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni promjer sačme za lov na jarebice je 1,7-3,5 mm, a najveća dopuštena daljina gađanja je 35 m.

Uzgoj jarebice, naročito poljske, u posljednje vrijeme je veoma aktuelno i rasprostranjeno. Naravno, najviše se uzgajaju fazani koji se nakon 70 dana puštaju u lovište, a u posljednje vrijeme svjetska praksa je pokazala da je ovakva divljač zadovoljila zahtjeve lovaca, naročito dobrih strijelaca i ljubitelja najkvalitetnijeg mesa. Krajem februara se par jarebica, mužjak i ženka, unose u posebne baterije – kaveze načinjene od pocinkovane metalne žice. Da bi par obezbjedio potomstvo i uvjeti ropstva moraju biti zadovoljeni. Bazna površina kaveza je 60x120 cm, otvori na mreži poda 1x1 cm, a otvori na pregradnim zidovima 1x2 cm. Svaki kavez je snabdjeven automatskim pojilom, zatim gnijezdom od pocinkovanog lima gdje ženka snese jaje preko jednog lakog sloja riječnog pijeska. U takvim uvjetima, kada pronese, u periodu od aprila do juna, jarebica snese u prosjeku oko 60 jaja. Jaja se skupljaju svakog dana, da bi se jednom sedmično mogla nasadiivati. U toku nasadiivanja, jaja se najprije ostavljaju u tzv. inkubatore – ormane, gdje stoje 21 dan, a potom se premještaju u horizontalne inkubatore – izvaljaonike, gdje ostaju zatvorena posljednja tri dana. Da bi se osigurala dobra nosivost ženki, jarebice se moraju hraniti kvalitetnim smješama. Preporučuje se mješavina sa 25% proteina, kao i obezbjeđivanje osvjetljavanja vještačkog i dnevnog od 16 do 24 sata. Tek izleženi pilići, koji su teški oko 13 g, drže se na podu kaveza, preko koga se prostre piljevina. Zagrijevaju se infracrvenim zracima oko 40 dana, a ponekad treba i više jer su mlade životinje osjetljive na bolesti kao što je kokcidioza i druge vrste bolesti koje uzrokuju paraziti. Bolesti se rjeđe javljaju ako se pilići drže u čistim kavezima od metalne žice. Ima i takvih načina uzgoja da se pilići

jarebice drže u hladnijim kavezima na zemlji, odakle se prenose u velike volijere na otvorenom.

Pilići jarebice brzo rastu, povećavaju tjelesnu težinu, zbog čega je za njihovu ishranu potrebno obezbjediti odgovarajuće smjese hranjiva. Od 1 do 4 sedmice života pilića preporučuje se jedna dobra smjesa koja sadrži 32% proteinskih i oko 30% energetskih hranjiva:

VRSTA HRANJIVA	HRANJIVO U KG	PROTEINI U KG	ENERGETSKA VRIJEDNOST
Kukuruzno brašno	39	3,4	1,0
Sojino brašno	15	6,5	0,8
Mesno brašno	15	8,9	0,3
Brašno od sardine	10	6,5	0,1
Brašno od haringe	7	5,0	-
Pšenične mekinje	7,5	1,0	0,5
Stabilizovane biljne masnoće	0,5	-	-
Lucerkino brašno	3	0,6	0,6
Mineralne soli s vitaminima	3	-	-
UKUPNO	100 kg	31,9 kg	3,3

Od 4 do 10 sedmice života pilića preporučuje se druga mješavina, u kojoj je sadržaj proteinskih hraniva smanjen za 26%:

VRSTA HRANJIVA	HRANJIVO U KG	PROTEINI U KG	ENERGETSKA VRIJEDNOST
Kukuruzno brašno	48	4,2	1,2
Sojino brašno	12	5,2	0,7
Mesno brašno	12	7,2	0,2
Brašno od sardine	12	7,8	0,1
Pšenične mekinje	7	1,1	0,6
Lucerkino brašno	3	0,6	0,6
Biljne masnoće hidrolitične	1	1,4	-
Brašno od haringe	2	1,4	-
Mineralne soli s vitaminima	3	-	-
UKUPNO	100 kg	27,5 kg	3,4

Od 10 sedmice pa do 4 mjeseca života, kada se pilići puštaju, preporučuje se mješavina sa 24% proteinskih hranjiva, koja može zadovoljiti njihove zahtjeve. Kao dodatak pomenutim mješavinama, poslije 70 dana života mladih jarebica, preporučuje se zrnavlje žitarica pšenice i kukuruza u jednakim djelovima. Na taj se način jarebice navikavaju da jedu sjemenje, što je njihovo glavno jelo u budućem životu u lovištu.

Divlja svinja

Znastvena klasifikacija; zakonski status; rasprostranjenost; vanjski izgled; razmnožavanje; način života; prehrana; prihrana; određivanje starosti; lov

Kao dvopapkar nepreživljač, divlja svinja (*Sus scrofa*) pripada porodici svinja (*Suidae*) i rodu svinja (*Sus*). Glavne značajke porodice su razvijeno rilo i obraslost čekinjastom dlakom. Divlja svinja je lovno atraktivna i tražena divljač i vrlo je prilagodljiva promjenama. Naseljava zapadnu, južnu i srednju Evropu, srednju Aziju sve do Dalekog istoka i sjeverozapadnu Afriku. Nema je na britanskom otočju. Tako velika rasprostranjenost govori o dobroj prilagodljivosti divlje svinje. Na tako velikom prostoru rasprostranjenost nije ravnomjerna. Više zastupljena u šumskim područjima bogatim hranom (žir, bukvice, kesten), a u crnogoričnim šumama, gdje je ponuda hrane lošija, ima je manje. Voli močvarna područja u blizini rijeka i jezera, pogotovo ako se u blizini uzgajaju poljoprivredne kulture. Divlja svinja umjetno je unesena na područje Sjeverne Amerike kao lovno zanimljiva vrsta, zatim u Argentinu i Čile te u Australiju, gdje zbog prevelike namnoženosti ugrožava ratarske kulture. U Bosni i Hercegovini divlja svinja je izvorna divljač. Iako pričinjava određene štete na poljoprivrednim površinama, ima status lovostajem zaštićene divljači.

Tijelo i noge divlje svinje su snažni, trup je zbijen, plosnat, glava je klinasta s dugačkim rilom na čijem su kraju nosnice. Rilo je veoma mišićavo, a donja vilica pokretljiva i ojačana, što divljoj svinji daje veliku snagu kad ruje. Uši stoje uspravno, ima dobro razvijeno čulo sluha pa se lovci šuljaju uz što manje buke. Najrazvijenije čulo je njuh, a vid i vidno polje je nešto manje, nego kod ostalih papkara. Težina je različita, dostiže do 300 kg, nije u korelaciji s trofejnom

vrijednošću. Tijelo je pokriveno ostrim tvrdim čekinjama, koje su na krajevima svjetlije i rascijepljene. Zimi se ispod čekinja nalazi sloj guste vunaste dlake. Prasad je žućkasta sa svijetlo i tamnosmeđim uzdužnim prugama, glava i noge su svijetlosmeđe, trbuh skoro bijel. Divlja svinja ima zube očnjake, u vepu su razvijeniji mnogo jače nego u krmače. Očnjake u vilici vepu nazivamo kljovama, one su za lovca trofej. U donjoj vilici su sjekači, a u gornjoj brusaci, rastu neprestano, a obostranim brušenjem sjekača i brusaca sprječava se prerastanje. Očnjake krmače zovemo klicama, one su manje i rastu samo određeno vrijeme. Ukupan broj zuba na koncu razvoja je 44 i u potpunom zubalu razlikujemo 12 sjekutića, 4 očnjaka, 16 pretkutnjaka i 12 kutnjaka. Zubna formula je: I3/3, C1/1, P4/4, M3/3. Razvoj mliječnog zubala završava se tek u prvoj polovini treće godine života. Ženka ima najčešće 10 bradavica, od kojih je osam aktivnih, a najviše može imati 14. Plašljive su i uklanjaju se od čovjeka. Ranjen vepar, ako je u čovjekovoj blizini i osjeća se ugroženim, napada ga kljovama. Krmača može napasti ako ima malu prasad. Divlja svinja se kreće korakom, kasom i trkom. Noge su joj vitke i na svakoj ima četiri papka. Prednja dva papka su veoma razvijena, a stražnja dva zakržljala. Prilikom trčanja, divlja svinja ostavlja, u mekanom tlu ili snijegu, dobro vidljiv otisak i zapapaka, što je obilježje njezina traga.

Divlja svinja je društvena životinja, živi u krdima, koje uglavnom čine krmače s prasadi i nazimcima. Muške nazimce krmača otjera na veću udaljenost kako bi spriječila mogući incest. Tamo oni stvaraju manja muška

krda, a jako stari veprovi žive samotno i pridružuju se krmačama samo u vrijeme parenja. Parenje divljih svinja nazivamo bucanjem. Bucanje počinje sredinom jeseni, a traje do početka decembra. U planinskim krajevima započinje i završava nešto kasnije. Prvo se bucaju stare krmače, a mlade tek potkraj razdoblja. Oplodna sposobnost krmače traje dva dana. Ako krmača u prvom bucanju ne ostane bremenita, ponovno se pari za približno tri sedmice. Za vrijeme bucanja čuje se ratoborno roktanje i škljocanje kljovama razdraženih veprova. Često u borbi vepar polomi kljove, koje poslije ponovno narastu i brušenjem se oblikuju. Veprovi se pare s više krmača, redom kako se koja u čoporu počne bucati. Nakon bucanja stari se veprovi povlače i odmaraju. Divlja svinja spolnu zrelost obično doseže u drugoj godini života, a nazimci mužjaka spolno su zreli s devet mjeseci starosti. Krmača prije prašenja napravi brlog za okot od svježega granja koje je odgrizla u okolini, trave i drugoga prikladnog materijala. Brlozi mogu biti natkriveni, zbog hladna i vlažna vremena. Broj mladih u leglu ovisan je uvijek o dobi krmače, zatim o kvalitetu staništa i opskrbljenosti hranom. Starije krmače donose više prasadi. Prasad siše tri do četiri mjeseca. U dobi od deset do četrnaest dana već sama počinju uzimati hranu (žir, kukuruz). Povezanost krmače i prasadi traje oko godinu i pol, a za to se vrijeme krmača ponovno oprasi. Često više krmača, iz više generacija, prave brloge u blizini i nakon prašenja čine zajednicu. Ako naiđe pas gonič, jedna krmača ostaje s prasićima, a ostale tjeraju psa. Na upozoravajući glas krmače na opasnost mladi se pritaje. Bitna je uloga zaštitnih boja. Šarena boja prasadi je maskirna, pa ih tako pritajene i posve mirne teško zamjećujemo u travi i suhu lišću. Ritam dnevne aktivnosti ovisi o stupnju uznemirivanja u određenom području. Cjelodnevni je ritam ravnoteža kretanja, traženja hrane i odmaranja. Sve ovisi o godišnjem dobu, a i o vremenskim prilikama. Visok snijeg prekine aktivnost čak za nekoliko dana. Kišno vrijeme povećava aktivnost jer je povećana ponuda hrane, primjerice kišnih glista i drugih nematoda, koji su u suhom tlu teško dostupni. Divlje svinje vole kaljužanje i češanje, jer se na taj način bore s nametnicima i insektima.

Divlja svinja je svejed, osim biljne treba i dio hrane životinjskog porijekla. U prirodi divlja svinja koristi 85% hrane biljnog i 15% životinjskog podrijetla. Od biljne hrane 35% čine žir i bukvice, 30% sjeme poljoprivrednih kultura, 25% različiti podzemni dijelovi biljaka i 10% zelena paša. Od poljoprivrednih kultura svinja najčešće jede krumpir, kukuruz, zob, raž, pšenicu i druge, a od životinjskoga, sitne glodavce, osobito miševe, zatim strvine svih vrsta osim životinja iz svog okota. Zimski uvjeti, smrznutost tla, duboki snježni pokrov i nedostatak prirodnih izvora hrane nameću prihranjivanje divljih svinja u zimskim mjesecima. Drugi je bitan razlog prihrane na hranilištima da se svinje zadrže u šumi i da ih odvratimo od izlaska na poljoprivredne površine. Dnevni obrok odraslih divljih

svinja treba biti sastavljen od: kukuruza u zrnu 0,3 kg po grlu, čičoke 0,5 kg po grlu te zelene mase 0,2 kg po grlu. Za prihranu divljih svinja predviđeno je 120 hranidbenih dana (1. XI – 1. III). Kako je prasad na hranilištima zapostavljena, pomažemo joj tako da se za njih posebno obogaćena hrana izloži u posebno ograđen prostor, u koji zbog uska prolaza starija grla ne mogu ući. Okolo uvijek treba razbacati kukuruz da bi krmače dovele prasad na hranu. Potrebno je utvrditi starosnu dob žive divljači u prirodi i odstrjeljene divljači, a radi provedbe uzgojnog odstrjela, odrediti i spol. Težina odnosno tjelesna razvijenost nije siguran znak starosti. Moguće je da zreo vepar, star 6-7 godina, teži samo 90 kg, a da se odstrijeli vepar od 200 kg star 3 godine. Pri procjeni u prirodi dragocjena je pomoć ponašanja životinja. U skupnim lovovima stari vepar rijetko prati krdo koje ide u smjeru lovaca na čekama, često se pritaji i propusti pogoniče u neposrednoj blizini. Za razliku od procjene u prirodi, nakon odstrela moguće je dosta tačno odrediti dob po zubalu. Do navršene druge godine života dob životinja oba spola možemo procijeniti prema stupnju izmjena iz mliječnog u trajno zubalo. Poslije, kad je zubalo potpuno razvijeno, starost svinja se teže ocjenjuje. Starost odstrjeljenog vepu ocjenjujemo putem Brandtove metode, koja se zasniva na zakonitosti smanjivanja širine sjekača od korijena do početka brusne plohe. Razlike u širini sjekača najizrazitije su u mladog vepu, manje u srednjodobnog, a u starih grla nema razlike. Formula za izračunavanje glasi:

$$\text{Brandtov faktor} = \frac{\text{Širina sjekača 1 cm od korijena u mm}}{\text{Širina sjekača prije početka brusne ploče u mm}}$$

Mjere se uzimaju u milimetrima s točnošću na desetinku milimetra i pod pravim kutom na rast kljove. Za pojedine dobi veprova utvrđeni su sljedeći odnosi:

Jednogodišnjak	1,80	6 - 7 godina	1,08
2 - 3 godine	1,50	7 - 8 godina	1,06
3 - 4 godine	1,30	8 - 9 godina	1,03
4 - 5 godina	1,20	9 - 10 godina	1,01
5 - 6 godina	1,12	Iznad 10 godina	1,00

Lov divlje svinje spada među najljepše lovačke doživljaje a pritom nije bitno radi li se o pojedinačnom ili kolektivnom lovu. Pojedinačni lov se obavlja šuljanjem i pretraživanjem terena psom te dočekom. Divlja svinja je izuzetno oprezna pa je za uspješan lov potrebno, osim obilja sreće, odgovarajuće znanje i izdržljivost. Ako uz tragove ustanovimo otiske zapapaka ili zapazimo izmet divlje svinje, onda možemo sa sigurnošću zaključiti da su prisutne u lovištu. Pri traganju, lovac mora najčešće koristiti prije svega, sposobnost promatranja i osluškivanja uz češća zastajkivanja i maksimalan oprez. Najvažniji u lovu na divlje svinje, bez obzira na mjesto ili način lova, je pravac vjetra. Uvijek se kreću uz vjetar, čime provjeravaju

zaključke o svojoj sigurnosti. To možemo iskoristi da im se približimo uz vjetar odgovarajućeg pravca, bez skrivanja. Preporučljiv je lov dočekom. Za takav lov potrebno je imati odgovarajuću visoku čeku (obično zatvorenu), koja divljim svinjama onemogućava korištenje njihova izvanrednog njuha. Često se koristi hrana za primamljivanje (kukuruz i voće) i kad divljač redovno počne uzimati hranu, onda se za noći s mjesecinom u zasjedi mirno čeka divljač. Kad izađe divljač – često se čuje „puhanje“ vepra koji njuhom provjerava sigurnost – ne treba odmah pucati. Potrebno je prvo utvrditi starost vepra. Treba sačekati vepra kapitalca. Trofej starog vepra najcjenjeniji je, jer je do njega u lovu najteže doći. Pojedinačni lov zahtijeva od lovca znanje, spretnost, iskustvo, sposobnost zapažanja, fizičku sposobnost i strpljivost, kao i osjećaj lovačke pravičnosti.

Tokom kolektivnog lova lovimo prigonom i predstavlja za onog tko je ulovio i za druge sudionike, vrhunski lovački doživljaj. Lov mora biti dobro pripremljen, a sudionici disciplinirani. U skupnom lovu lovcima treba osigurati mogućnost procjene prije pucanja, a to je jedino moguće uz odgovarajuću preglednost. Zato su pravila sigurnosti u skupnom lovu da lovce ne smijemo postaviti uz sami rub najveće čistine, već iza odgovarajućeg zaklona uz rub čistine, da lovac smije pucati na divljač samo ako je siguran da time ne ugrožava nečiji život te ne smije napuštati stajalište na koje je raspoređen, prije znaka završetka prigona i dolaska voditelja lova. Veličina prigona ovisi od čitavog niza okolnosti. Manje čistine, koje su sastavni dio starijih šuma, svakako bolje odgovaraju. U većim i nepreglednim čistinama ili gustim kulturama, nikad nismo sigurni gdje se nalaze svinje. Čar skupnog lova divljih svinja utoliko je veća što svaki sudionik očekuje da će tog dana odstrijeliti svog vepra kapitalca. Oduševljenje je još veće u snijegom pokrivenoj šumi, uz glasove pogoniča i lavež pasa, a vrhunac dostiže kad se oglase puške. Zbor uz vatru je pozdrav lovini i to je za većinu lovaca izuzetan doživljaj. Prema Pravilniku o načinu upotrebe lovačkog oružja i naboja najmanji dopušteni kalibar za lov na divlje svinje je 7, najmanja dopuštena kinetička energija zrna na 100 m je 2500 džula, najmanja dopuštena težina zrna je 8,20 g i najveća dopuštena daljina gađanja je 150 m.

Mr. Ivan Jurić

Kada smo psa naučili poslušnosti i donošenju, spremamo ga za praktičan rad u polju. Kao prvo je potrebno da pas ima tjelesnu kondiciju. Uz dobru hranu potrebna mu je dnevna vježba u trčanju i izdržljivosti. Vrlo je dobro da trči uz bicikl na dan 1-2 sata. Tako treniran pas ima lijepe oblike, jer su mu mišići pravilno razvijeni. Osim toga, postaje izdržljiv, a to je jedna od glavnih osobina dobrog ptičara. Često se u lovu vide psi koji za nekoliko jutarnjih sati lijepo rade, a kasnije, kad malo sunce zagrije, naglo dišu, iznemognu i traže priliku da legnu u prvu hladovinu. Ni volja ni strast ne mogu ih pokrenuti, jer su iscrpljeni. Krivnja za to ne leži na psu, nego na nama, jer ga nismo uvježbali izdržljivosti. Idealnu izdržljivost ima onaj pas koji večernji završetak lova završava istim elanom, brzinom i voljom kojom ga je ujutro započeo.

Da to postignemo, nije dovoljno vježbati psa sedmicu dana prije početka lova. Tu treba sistematski raditi, i to barem mjesec dana prije nego što lov započne, a potrebno je da smo to barem donekle radili od njegove rane mladosti.

I najbolji pas, odličnog nosa, dobar aporter, dobro školovan, ne vrijedi mnogo ako nije izdržljiv, jer nam je u lovu od male koristi. Dugodlaki i tamno obojeni psi teže podnose vrućinu. Prve grije dugačka dlaka, u drugih tamna boja upija zrake Sunca. Takvim psima moramo nastojati naći priliku da se za vrijeme lova, dok je žega, nekoliko puta okupaju i rashlade. Nakon toga opet su svježiji i sposobni za rad. U lovu treba unaprijed planirati da povremeno dođemo do potoka, rijeke ili kakve bare, gdje se psi mogu rashladiti i napiti vode. Ukoliko vode u cijelom lovištu nema, moramo je nositi sa sobom, da se pas napije. Potrebna nam je i posuda. Pas se ne znoji na kožu, kao čovjek, nego na jezik. Za velikih vrućina vidimo da pas gubi mnogo vlage preko jezika.

Što je više raznolike divljači u lovištu to nam je školovanje ptičara lakše. U takvu lovištu imamo svaki čas priliku da psa učimo pravilnom ponašanju. Često nam se dogodi da se divljač dignula dok smo se najmanje nadali, psa nismo imali na oku i on je za njom pojurio. U lovu sa mladim psom nije nam važno što ćemo odstrijeliti, nego kako nam se pas ponaša. Prvih dana lova prepuštamo pucanje samo našem pomoćniku. Tih pomoćnika može biti i više, ali naša je puška na ramenu. Mi ne pucamo, jer svu pažnju usredotočujemo na psa. Dugačka uzica, zviždaljka i pračka

treba da budu pri ruci. Njima kočimo psa u pokušajima da goni divljač ili da na hitac divlja. Najveću grešku ćemo počinuti ako psa pošaljemo ili pustimo da uhvati ranjenog zeca ili fazana, ako nije na hitac legao i neko vrijeme u tom položaju čekao. Tek na našu zapovijed ide po divljač. Neka nas ne smeta što će nam možda drugovi u lovu prigovoriti da će za to vrijeme divljač daleko odmaknuti ili se sakriti. Bolje je izgubiti jednog zeca nego iskvartiti psa, za čije smo školovanje već uložili toliko truda, vremena i ljubavi.

Ako je divljač pred psom ubijena, dobro je da 2-3 puta ne damo psu aporirati. Digne je naš pomoćnik, odnosno lovac. Tako psu postaje jasno da je njegova dužnost pronaći divljač i na nju stajati. Obilnom hvalom a i dobrim zalogaem nagradimo psa kada nam bez okolišanja legne čim se divljač dignula i u ležećem stavu čeka novu zapovijed.

Razumljivo je da se ta svojstva, odnosno rezultati našeg rada, ne mogu postići, kako se kaže, preko noći. Za to je važno strpljivo vježbanje, mirnoća i dosljednost.

Pas, ptičar pun lovačke strasti, ima neodoljivu želju goniti divljač. Mi ga moramo bez srdžbe i udaraca naučiti da se toga okani. Moramo imati razumijevanja za njegov nagon, ali upornošću i spomenutim načinom postići ćemo cilj. Što više prilike imamo, tj. što češće idemo sa psom u bogata lovišta, ne u lov, nego na vježbanje, to ćemo brže, lakše i bolje doći do cilja, a rad ptičara u polju glavni je njegov zadatak. Ako se prema tim momentima odnosimo nemarno i neodgovorno, imat ćemo ptičara koji u lovištima čini više štete nego koristi.

Engleski setter

Iako je ovo jedna od manje zastupljenih pasmina u našim lovištima engleski setter je lovno vaspitan pas poznat po tome da je sposoban za dug period fizičkih aktivnosti i po tome što je u stanju osjetiti čovjekovo raspoloženje i ponašati se u skladu s tim. Zato je dobar i kao terapijski pas. Engleski setteri su ljubazni, krotki, živahni, inteligentni, društveni, oprezni i vrlo privrženi, ali i dovoljno odvažni da se smatraju veličanstvenom pasminom lovačkog psa ptičara. Djeluje vitko i elegantno, ali istovremeno i jako. Ovaj pas dostojanstvenog izgleda, laganih kretanja, dobar je lovac prepun energije kojeg krase ona zajednička osobina ptičara je da traže divljač u trku, manje ili više dignute glave, upijajući miris divljači donesen vjetrom, markiraju divljač i tako pokazuju gdje se divljač nalazi. Osoben je i poznat po širokom traženju, a pri tome je sposoban da lovi više dana, smjenjujući kas i galop. Jaka strana engleskih settera je rad u polju s izvanrednim sekundiranjem ako trči više pasa. U raznovrsnoj primjeni i zahvaljujući i izraženoj želji da nađu divljač, engleski setteri su dobri i psi za rad u vodi, samo ih treba čuvati zimi jer nemaju podlaku. Ova pasmina briljira na međunarodnim takmičenjima u ljepoti i radu.

Engleski setter se razlikuje od irskog i gordon settera po svojoj dugoj, svilastoj dlaci i po šari (crne i narandžaste tačke i mrlje). Kao i irski setter i on je specijalista za lov u polju – tiho traženje, nalaženje i markiranje

pernate divljači, prije svega fazana i jarebica. Bijelo šareni setter stare Engleske kažu da potiče od različitih pasmina španijela na kopnu (Landspaniel) i vater-španijela (Waterspaniel) kojima je dodata krv poentera. Početkom XIX vijeka engleski plemići su držali odgajališta settera. Oni su odgajali lovačke pse po sopstvenom nahođenju. Engleski setter u zamku Edmond u Kamberlandu imali su često bijelu osnovu s mrkim mrljama. Grof Zefild je odgajao bijelo-žute settere, a stablo grofa Souteksa bilo je trobojno (trikolor). Za stvarnog stvaraoca engleskog settera kao konstantne rase važi Eduard Leverek (Edwaed Leverack 1797.-1877.) zbog čega se ovaj pas često zove levereksetter. Sa mužjakom Ponto i ženkom Mol (oboje bijeli s crnim tačkama) osnovao je stablo i ukrštavao ih dalje u krvnom srodstvu decenijama. Pola vijeka se bavio gajenjem težeći idealnom lovačkom psu. Nova zvijezda na nebu odgajivača javila se u osobi Levljajna (Llewelin

1840.-1925.) koji je iz mješavine krvi gordon, irskog i levereksettera osnovao stablo settera i samo imao jedan cilj - idealnog psa za lov u polju. Danas su Engleska, Italija i Francuska klasične zemlje odgajivača poentera i settera.

Svaka od tri rase settera ima svoj sopstveni stil traženja divljači, a najdražesniji je stil engleskog settera. Zadovoljstvo je gledati kako engleski setteri (naročito oni koji imaju italijanske krvi) traže u polju i pri tome fine noseve drže stalno u vazdušnoj struji, da bi kada osjete miris pernate divljači odjednom legli ili se poput mačke tiho šunjali.

Recept za vaspitavanje, obučavanje i vođenje engleskog settera jeste u tome da se neizbježna prinuda

tako primjeni da pas ne primjeti „gvozdeno moraš“ nego da radosno sluša kao da je to samo po sebi razumljivo da se podređuje, da je poslušan i da bez problema slijedi znak svog gospodara. Ono što engleski setter mora da umije i čega mora da se cijelog života pridržava jeste apsolutno držanje „daun“ na svakoj udaljenosti i poslije komande glasom i znakom, s krajnjim ciljem da se pas zadrži od neželjenog jurenja za divljači. Mladog psa ne smiju da interesuju ni tragovi, ni trčkanje ni neki miris na tlu. Treba ga pozvati i smjesta poslati u drugom pravcu. Tako vođen on će se na vrijeme uvježbati za traženje njuhnom bočno prema vjetru. Engleskom setteru kao poljskom ptičaru koji je stalno u vidnoj vezi sa gospodarem, treba najtješnji kontakt sa „svojim čovjekom“, uz tretman pun ljubavi, mudro, konsekvantno i mirno vođenje – obuka i postupak u vođenju koji se nalaze nešto izvan uobičajene šeme iz knjiga o dresuri.

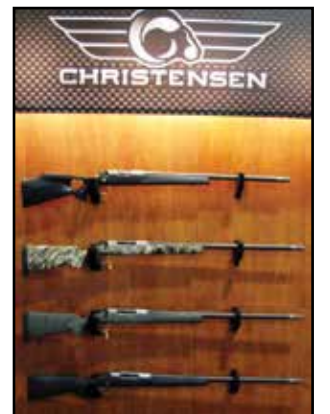

Najveći i najteži dio svake puške je njena čelična cijev. Napori konstruktora su usmjereni na smanjivanje mase ovog dijela. Prosto skraćivanje žrtvuje dio početne brzine, a time i efikasan domet projektila. Ako se otanje zidovi cijevi, značajno se smanjuje njena krutost što za posljedicu ima oscilacije s većom amplitudom koje narušavaju preciznost. Uz to, smanjivanje mase utiče da trzaj oružja pri opaljenju bude snažniji što više zamara strijelca. Zbog svega ovoga decenijama nije bilo značajnijeg pomaka na ovom polju.

Dr. Roland Christensen, 1995. godine, osnovao je kompaniju Christensen Arms u gradu Fajetu (Juta). Roland je iz vojske SAD izašao s činom kapetana i velikom ljubavi prema oružju, a 12 godina je radio u raketnoj industriji na razvoju i primjeni ugljeničnih vlakana, što je i bila tema njegove doktorske disertacije. Iako kompanija trenutno drži skoro 20% tržišta SAD za izradu medicinskih proteza koljena i stopala, u svijetu su poznati po proizvodnji ultralakih pušaka s masom koja je često tek malo veća od polovine mase konkurentskih modela a da pri tome nisu žrtvovani domet, preciznost i komfor upotrebe. Rješenje je nađeno u širokoj primjeni ugljeničnih vlakana. Ovaj materijal odlikuje niz osobina koje ga čine skoro idealnim za ovakvu namjenu. Oko tri do četiri puta snažniji, praktično se ne isteže, neosjetljiv na visoke temperature, daleko krući i pet puta lakši od čelika, ugljenik u ovom obliku koristi se za izradu kundaka i oblaganje pušanih cijevi. Uobičajeno, koriste se cijevi takmičarskog kvaliteta, kod kojih se zidovi stanjuju na debljinu od samo nekoliko milimetara. Poslije toga, spoljna strana cijevi se presvlači se nekoliko stotina slojeva izuzetno tanke tkanine napravljene od carbon-fibera (karbonskih vlakana), a svaki sloj se sa sljedećim povezuje specijalnim epoksidnim smolama, otpornim na visoke temperature. Ovako se spoljni profil cijevi dovodi na mjeru teških takmičarskih bull cijevi, iako masa iznosi tek trećinu u poređenju sa standardnom. Krutost ovako formirane cijevi je višestruko veća nego kod čelične, a oscilacije su manje

što se pozitivno odražava na preciznost. Kundaci se takođe rade od istog materijala. Uz značajno manju težinu potpuno zadržavaju dimenzije, bez obzira na polarnu hladnoću ili pustinjsku vrelinu, vlagu i mehanička naprezanja. Na usta cijevi su montirane efikasne gasne kočnice sa zadatkom da ukrote brutalni trzaj snažne municije.

Dio kompanije Christensen Arms, koja se bavi proizvodnjom oružja, fuzionisan je s oružarskom firmom iz Turske. Dobit iz ovakvog udruživanja je prisustvo na evropskom tržištu. Iako se u ponudi nalaze i lake poluautomatske puške Stonerovog sistema u kalibrima .223 Remington i .308 Winchester, proizvodnu okosnicu čine izuzetno lake repetirke vrhunske preciznosti. To su prelijepo puške čistih, klasičnih linija, vitke forme, neobične teksture i bez ijednog suvišnog detalja. Osnovna boja je crna a kundak se presijava u sitnom kvadratnom uzorku

carbon-fiber pletiva pa djeluje kao rekvizit iz budućnosti. Carbon Custom je nastao na bazi čuvenog Remingtona 700 i predstavlja top-model namijenjen, prije svega, zahtjevnim lovcima, sa širokom primjenom i vrhunskom preciznošću. Sanduk je finiširan nitriranjem plazmom, a opciono se nudi i nehrđajući čelik. Tijelo zatvarača je spiralno izljebljeno, što osim estetskog ugođaja smanjuje masu i povećava pouzdanost rada u uslovima ekstremne zaprljanosti (pad puške u blato), jer pri kretanju naprijed-nazad zatvarač izbacuje nečistoće. Na ručici se jasno vidi napor uloženi u smanjivanje mase. Tri kružna otvora različitog promjera ali i duboko izdubljena kugla na kraju svjedoče da se pazilo na svaki gram suvišne težine. Super laki kundak i karbonom presvučena cijev, čija se dužina kreće u rasponu od 56 do 70 cm, drže masu puške na nestvarno lakih 2,5 - 2,8 kg u zavisnosti od kalibra. A nude se svi standardni, magnum i ultramagnum kalibri. Cijev na ustima ima sitan trapezoidni navoj za montažu gasne kočnice od titanija koja, zajedno sa laganim i čvrstim kundakom, trzaj redukuje više od 50%. Zagarantovana preciznost je 0,5 MOA (ispod 15 mm na 100 m) uz opasku da Christensen Arms cijevi traju duže od klasičnih za oko četvrtinu radnog vijeka. Osim modela Custom, nudi se i nešto skromniji Carbon One, zatim modifikacija Blaser R-93 i noviji Merkelov model RX-Helix s pravolinijskim kretanjem zatvarača.

Puške ovakvih tehničkih karakteristika, opremljene vrhunskim optičkim nišanima, predstavljaju ostvarenje sna - lake, izuzetno precizne u svim uslovima, pouzdane, izdržljive, lijepe, ali i preskupe.

IN MEMORIAM

Mehinović Mustafa
(1943. - 2015.)

U novembru se navršilo osam mjeseci od kako je na ahiret preselio naš Mustafa. U redove LD „Jelen“ Gradačac ušao je relativno kasno, ali je za kratko vrijeme postao omiljen zbog svoje blage naravi, iskrenog prijateljstva i ozbiljnog pristupa lovačkim obavezama. Zbog svoje uzornosti i drugarstva ostaće u trajnom i dragom sjećanju svih nas, a naročito lovcima iz LS „Varoš“.

LD „Jelen“ Gradačac

Prvenstvo TK i Tuzle u gađanju letećih meta

